

Ricoeur: *Osobní a narativní identita*¹

Teze:

Narativní teorie, spočívá na pojetí Já jako dialektiky mezi totožností a ipseitou, kdy na jedné straně stojí identifikace sebe sama stojící na popisu a na straně druhé identifikace založená na etice a důvěře. Vše je hodnoceno z pohledu trvalosti v čase. Klíčovou roli hraje charakter, kde se tyto dvě roviny (idem a ipse) překrývají, a k (poněkud náročnému) oddělení idem od ipse dochází v momentu dodržení daného slova.

Struktura:

- Totožnost (idem)
 - ❖ Numerická: identifikace jednoho jako téhož v čase, neměnnost v čase.
 - ❖ Kvalitativní: identifikace dle vnějších rysů v časovém rozestupu jednoho jako téhož.
 - ❖ Nepřerušené kontinuum: identifikace jednoho jako téhož, kdy se předmět mění, na základě důkazů sesbíraných v průběhu času (fotografie stavů), kdy dva vedle sebe na časové ose ležící důkazy jsou identifikovány kvalitativní totožností (pak lze prohlásit, že první a poslední stav předmětu v čase jsou totožné).
- Ipseita (ipse)
 - ❖ Charakter: soubor rozlišujících znaků/rysů/trvalých dispozic
 - ❖ Touha po osvojení zvyku
 - ❖ Zvyk osvojený: má trvalost. Popírá předchozí proces osvojování a tak se zde ipse tváří jako idem.
 - ❖ Získaná identifikace: ztotožníme se s vnějším vzorem. Snažíme se této sebeidentifikaci dostat z podvědomé věrnosti sami k sobě (latentní sebestálost). Idem a ipsem se v tomto snažení doplňují (až překrývají).
 - Interiorizace: je proces stabilizace tlakem z venčí. Lidé kolem nás nám spoludefinují sebe sama (analogie k Freudovskému superegu).
 - ➔ Osvojený zvyk a získaná identifikace udržují stabilitu charakteru, protože užívají totožnost numerickou, kvalitativní i nepřerušného kontinua. Idem zde překrývá ipse (nejsou ale totožné). Charakter je „co“ onoho „koho“.
 - ❖ Dodržení slova: má trvalost skrze víru (v platnost jazyka, v důvěře mezi lidmi). Slovo dává pouze „kdo“, tedy ipse bez nutného ukotvení v idem. Jedná se tedy o opak trvalosti charakteru.
- Narativní identita: když by se schematizovala jako škála, její horní hranicí by bylo dodržení slova (kde se ipse obrací na svou identitu již bez podpory idem).

¹ Ricoeur P. *O sobě samém jako o jiném*. (Praha: Oikúmené 2016). (5. studie „Osobní a narativní identita“) str. 128-155.

Otázka:

1. Může člověk vnímat svou identitu (v rámci narativní teorie) s naprostým vynecháním jednoho ze způsobů idem nebo ipse (např. "nemám charakter")?